

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten, Pension och
internationella
Ylva Grynfarb
ylva.grynfarb@regeringskansliet.se

Nordiska rådets gränshindergrupp

Svar på skriftlig fråga (E 4/2024) om närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige

Nordiska rådets Gränshindergrupp har den 6 februari 2024 ställt två frågor till regeringen om det gränshinder som finns i närståendepenningen när inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige. Frågorna lyder enligt följande:

1. När beräknar ministern att detta gränshinder kan avskrivras som avklarat enligt ovan givna definition?
2. Kan ministern ge Nordiska rådets Gränshindergrupp en uppdaterad arbetsprocess över hur arbetet med detta hinder fortskridit sedan 2016?

Som den svenska regeringen tidigare har anfört finns en hög ambition att lösa gränshinder inom Norden. I gränshindret anges att lösningen är att Sverige ändrar sin lagstiftning så att den sjuke inte behöver vara försäkrad i Sverige. Detta skulle i så fall innebära att en betydligt större krets än bara Norden skulle ingå. En utvidgning av kretsen till att omfatta de nordiska länderna bedöms inte vara möjlig med mindre än att den skulle gälla vård av närstående i hela EU/EES och Schweiz vilket innebär att frågan är betydligt större.

Den svenska närståendepenningen är i dag generöst utformad både i termer av vem som är att anse som närstående, i ersättningsnivå och i termer av tid som ersättningen kan utges. Idag kan närståendepenningen beviljas en närstående i 100 dagar och den kan också beviljas när den som är sjuk vårdas på sjukhus.

Inspektionen för socialförsäkringen har nyligen granskat förmånen (ISF 2023:14) och har konstaterat att det finns vissa svårigheter gällande både ansökningsprocessen och bedömningen om rätten till förmånen. Vid en export av närståendepenning skulle sannolikt dessa utmaningar förstärkas och kontrollen försvåras.

Mot bakgrund av ovanstående gör regeringen bedömningen att gränshindret bör avskrivras.

Beträffande arbetsprocessen så gav regeringen den 17 juni 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska sociala trygghetssystemen och deras tillämpning utifrån de nya förutsättningar som globaliseringen ger i en unionsrättslig och internationell kontext. Syftet var att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som skapar goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Utredningen utredde frågan om närståendepenning och konstaterade att rättsläget är oklart om en person som är försäkrad i Sverige kan få ersättning för att vårda en sjuk anhörig som inte omfattas av svensk socialförsäkring och vården sker inom EU/EES. Utredaren lämnade dock inget förslag för att lösa ut denna specifika fråga. Mot bakgrund av att utredaren inte lämnade något förslag gällande närståendepenning har något efterföljande reformarbete inte skett.

För Sveriges regering

Anna Tenje

Äldre- och socialförsäkringsminister

Stockholm den 27 mars 2024